

NEE

De Atlantische steur mag niet uitsterven!

Informatie- en bewustmakingscampagne over de risico's van incidentele vangsten van de Atlantische steur
Internationaal actieplan voor het herstel van de Atlantische steurpopulatie

De Atlantische steur

(*Acipenser sturio*), de wilde steur uit het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan, is een met uitsterven bedreigde vissoort. Deze steur is de grootste vissoort van West-Europa die de rivieren opzweemt. Elk jaar wordt er een aantal per ongeluk gevangen door zeevissers. Elke gevangen steur moet onmiddellijk vrijgelaten worden. Het vervoer en de verkoop van deze op nationaal en internationaal niveau beschermde vissoort zijn strikt verboden. Er staan belangrijke acties op touw voor het herstel van de steurpopulatie in de Europese wateren. De betrokkenheid van de vissers in de hele Europese Unie is doorslaggevend voor het welslagen van deze acties: elke vangst kan immers de toekomst van de soort in gevaar brengen.

In samenwerking met het Wereldnatuurfonds Frankrijk, waar de laatste steuren nog één enkele rivier opzweemen, werken de Franse beroepsvissers actief mee aan de acties voor de instandhouding van de soort. Daardoor hebben ze meteen ook een positieve invloed op het imago van hun beroep. De medewerking van vissers uit andere landen levert een verdere bijdrage aan de bescherming.

LATEN WE DE STEUR REDDEN

Ontwikkel de goede reactie om de laatste steuren te redden

Weten / Beschermen / Informeren / Bewust maken
Noteer / Laat vrij / Doe aangifte

Een uitdaging en een onontbeerlijke inzet op Europese schaal om onze Atlantische steur te redden

Toestand, status en bedreigingen

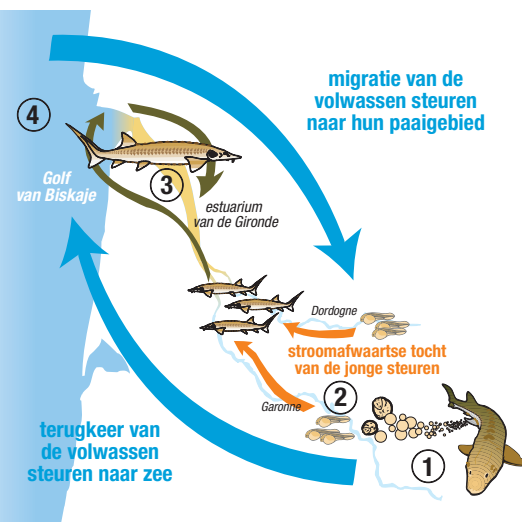
Wereldwijd is een twintigtal steursoorten bekend; daarvan is het grootste deel momenteel met uitsterven bedreigd. Terwijl een aantal soorten gekweekt wordt voor de kaviaar en het vlees, bestaat er geen kwekerij voor Atlantische steur (*Acipenser sturio*), een wilde migrerende vis uit het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan.

Evolutie van de verspreiding en levenscyclus van de Atlantische steur

De rivier de Dordogne

- 1 Vanaf het begin van de lente zwemmen de volwassen vissen geleidelijk het estuarium en de rivieren op tot aan hun paai gebied waar ze zich in mei en juni voortplanten om daarna naar zee terug te zwemmen. Deze trektocht maakt een paarijpe Atlantische steur om de 2 à 4 jaar.
- 2 De larven en later de pootvissen blijven de hele zomer in de rivier. De jonge steuren groeien snel en zwemmen in de loop van hun eerste winter stroomafwaarts naar het brakke water van het estuarium. Hun tocht naar zee duurt tot het einde van hun derde zomer.
- 3 Tussen de leeftijd van 3 en 8 jaar zwemmen de pootvissen op het ritme van de seizoenen op en af tussen het estuarium en de nabije kuststreek. 's Zomers blijven ze in het estuarium en 's winters zwemmen ze naar zee.

De Atlantische steur kan gemakkelijk enkele tientallen jaren leven en de indrukwekkende lengte van 3,5 m en een gewicht van meer dan 300 kg bereiken.

Verschillende bedreigingen:

De Atlantische steur is pas paarijpe na een tiental jaar voor de mannetjes en na een vijftiental jaar voor de vrouwtjes. Tijdens deze fase leeft de jonge steur achtereenvolgens in zoet water, brak water en uiteindelijk in zee water. Hij wordt dan blootgesteld aan een intensieve druk afkomstig van vervuiling, stadsontwikkeling, baggerwerken en visvangst (in o.m. estuaria en kustgebieden). Nog voordat hij zich voor het eerst kan voortplanten, heeft hij te kampen met allerlei belemmeringen. De vernietiging van zijn essentiële habitat (paaigebieden, kweekgebieden, enz.) en de bouw van obstakels op zijn migratieweg hebben in sterke mate bijgedragen tot het verdwijnen van de soort uit de meeste grote Europese stroomgebieden in de loop van de 19de en 20ste eeuw.

Maximale bescherming:

De Atlantische steur (*Acipenser sturio*) is inmiddels een van de meest bedreigde soorten in Europa. Dat blijkt uit de grote internationale overeenkomsten ter bescherming van de natuur en de soorten (CITES, Verdrag van Bonn inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten, Verdrag van Bern, OSPAR-verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan). Bovendien is de Atlantische steur één van de prioritaire soorten van de lijst van bedreigde soorten en habitats opgesteld door de Europese Unie (Habitatrichtlijn). De steur is sinds 1998 binnen Europa strikt beschermd. Frankrijk heeft het redden van de steur gedefinieerd als één van de belangrijkste uitdagingen in het kader van de landelijke strategie voor de bescherming van de biodiversiteit. Ook de wetgeving van de belangrijkste andere betrokken landen (Verenigd Koninkrijk, Nederland, België, Duitsland en Spanje) bepaalt een streng verbod op de vangst en verkoop van deze vis.

Acipenser sturio – Met uitsterven bedreigd:

Vroeger kwam de Atlantische steur regelmatig voor in de kustwateren en in de meeste grote Europese rivieren. Tegenwoordig bestaat er nog slechts één wilde populatie, waarvan het aantal vissen in zee steeds kleiner wordt. Toch komen sporadisch nog Atlantische steuren voor, verspreid langs de kuststrook van de Golf van Biskaje, het Kanaal, de Keltische Zee, de Ierse Zee en de Noordzee. De laatste voortplantingslocaties van de soort bevinden zich in Frankrijk, in het gemeenschappelijk zoetwaterbekken van de Garonne en de Dordogne.

Incidentele vangsten op zee en inzet van de visserijsector: **Neem uw verantwoordelijkheid !**

In de vorige eeuw was de Atlantische steur erg gezocht voor zijn eitjes waarmee kaviaar gemaakt werd. Vandaag wordt niet langer meer gericht op steur gevestigd en reeds verschillende decennia lang wordt de soort niet meer commercieel geëxploiteerd.

Toch blijft het risico dat deze vis per ongeluk gevangen wordt op zee, in het kader van legale visactiviteiten gericht op andere bentische soorten, heel groot. Steuren leven immers in kustwateren en ondiepe wateren, samen met allerlei andere soorten die wel interessant zijn voor commerciële doeleinden. Door hun gedrag als echte bodemvissen zijn steuren kwetsbaar voor verschillende soorten vistuig, in de eerste plaats voor sleepnetten en andere netten gericht op bodemvissen. Sterfte veroorzaakt door deze incidentele vangsten is tegenwoordig één van de belangrijkste bedreigingen voor de soort. Toch kan deze sterfte vermeden worden. Meestal (in 70% van de gevallen) leven de steuren nog als ze aan boord worden gebracht; het maakt daarbij niet uit welk vistuig wordt gebruikt. Daarom zijn de reactie en de beslissing van de visser doorslaggevend. Toch komt de vangst van een steur nog maar zelden voor. Gezien de populatie in het na-

tuurlijke milieu nog maar heel klein is (geraamd op enkele honderdtallen) is de overleving van elk individu van belang. Deze vis mag niet worden verkocht. Vissers moeten alles in het werk stellen om het dier te laten overleven, opnieuw vrij te laten en de vangst te melden.

In Frankrijk, België en andere landen in het verspreidingsgebied van de steur, zetten de beroeps- en amateurvissers zich in voor de bescherming van de Atlantische steur. Toch worden nog elk jaar verschillende per ongeluk gevangen steuren het slachtoffer van een gebrek aan informatie onder de vissers. Men is vaak niet op de hoogte van de juridische status van de soort en de in acht te nemen richtlijnen als een steur gevangen wordt.

De vissers die actief zijn in het gebied waar de steur voorkomt, spelen dan ook een belangrijke rol bij de bescherming van de soort waarvan de toekomst misschien afhangt van hun bewustzijn en van hun inzet. De belangstelling van de vissers voor zo'n beschermingsactie en hun betrokkenheid dragen zeker bij tot een beter imago van hun beroep: ze werken immers mee aan een verantwoord beheer van de mariene rijkdommen.

Sleepnetvissers en staande wantvissers zijn meest betrokken

Levend vrijgelaten steur, Frankrijk 2005

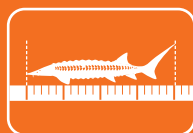

Levend vrijgelaten steur, België, 2007

Ontwikkel de goede reactie

Te volgen richtlijnen in geval van incidentele vangst:

- 1. Noteer** de datum van de vangst, de lengte en (eventueel) het gewicht van de vis en de plaats van de vangst (GPS of zone);
- 2. Draagt de vis een merkteken**, laat het dan zitten en noteer het nummer;
- 3. Laat hem weer vrij** met de nodige voorzichtigheid;
- 4. Maak melding van de incidentele vangst**
 - hetzij door de onderstaande meldingsstrook in te vullen en op te sturen of door contact op te nemen met één van onze contactpersonen wiens adresgegevens u op de keerzijde van deze pagina aantreft,
 - hetzij via internet op dit adres: dolphin@mumm.ac.be
secretariaat@vissersbond.nl
sturio@cemagref.fr

Formulier voor de melding van een incidentele vangst

Datum Uur Zone (GPS of locatie) Diepte

Lengte Gewicht Met of zonder merkteken Nummer foto's

Levend weer vrijgelaten dood gewond niet gewond

Vaartuig en vistuig: naam van het vaartuig Thuishaven

Gebruikt vistuig Maaswijdte Doelsoort van de visserij

Informatie over de visser (vertrouwelijk): Naam – voornaam

Woonplaats Land

Telefoonnummer Andere opmerkingen:

De informatie over en de documenten voor de aangifte van vangsten kunnen worden gedownload op het volgende internetadres:

<http://www.comite-peches/fr/sturio-nl.htm>

Alle informatie, ook rudimentaire informatie, kan ons helpen om meer inzicht te krijgen in de mariene biologie van deze trekende vis (diepte, naam van het schip en vistuig waarmee de vis gevangen werd, algemene toestand van de vis, opmerkingen, enz.). Aarzel niet de gevangen vis te fotograferen voordat u hem weer vrijlaat, tenminste als dat snel kan gebeuren. De aangiften worden gevolgd en de vissers die aan dit werk meewerken, krijgen een geïndividualiseerd cadeautje. We danken u hartelijk voor uw medewerking.

De gevraagde persoonlijke informatie heeft alleen tot doel om contact met u op te kunnen nemen om u te bedanken en om eventueel extra informatie te verkrijgen over de gevangen steur.

De ervaringen in Frankrijk

In Frankrijk zijn sinds de jaren 1970 acties gevoerd: de beroepsvissers uit de streek van de Gironde probeerden toen de bewustwording rond de noodzaak van de bescherming van de steur te bevorderen. Wetenschappelijk onderzoek aan het begin van de jaren 1980 en twee daarop volgende Europese programma's in 1994 en 2001 hebben geleid tot een veel betere kennis van de biologie van de steur, tot de bepaling van geschikte maatregelen om de soort op efficiënte wijze te beschermen en tot de uitwerking van basisinstrumenten voor een toekomstig Europees herintroductiebeleid.

De voorbije decennia zijn langs de Franse kust verschillende communicatiecampagnes gevoerd die zich tot de zeevisserij richtten. Deze initiatieven, die sinds 2006 zijn overgenomen door de Franse visserijorgani-

satie CNPMEM en gesteund worden door het Wereldnatuurfonds Frankrijk, worden nu uitgebreid tot de gehele verspreidingszone van de soort in Europa. Vanwege de migraties van de steur en de herintroductieplannen is voor de bescherming van de soort de inzet van de gehele Europese visserij nodig.

Biologisch station, Cemagref, Frankrijk

Larven van de Europese Atlantische steur

Steur in het IGB station, Duitsland

Betrokkenheid van Europa

In november 2007 heeft het permanent Comité van het Verdrag van Bern een internationaal actieplan goedgekeurd voor het herstel van de populatie van de Atlantische steur. Dit plan is gebaseerd op vier hoofdlijnen:

- de instandhouding en de voortplanting van de soort in gevangenschap en de geleidelijke herintroductie in zijn traditioneel verspreidingsgebied,
- de instandhouding van de soort in zijn

natuurlijk milieu, in het bijzonder in zee, dankzij de actieve medewerking van de vissers,

- de bescherming en het herstel van zijn essentiële habitat, met name zoet water en brak water,
- de internationale samenwerking met het oog op de coördinatie van de verschillende acties die op nationaal niveau worden gevoerd.

Bijna 100 volwassen steuren of steuren die bijna paairijp zijn, bestemd om deel te nemen aan projecten voor kunstmatige voortplanting, leven momenteel in de kweekbassins van de onderzoeksinstituten CEMAGREF in Frankrijk en IGB in Duitsland. Het eerste kunstmatige voortplantingssucces op basis van steuren die in gevangenschap geboren werden, vond in juni 2007 plaats. Enkele maanden later werden enkele duizenden pootvissen vrijgelaten in de buurt van de natuurlijke paai-gebieden in de Garonne en de Dordogne in Frankrijk. De vorige succesvolle voortplanting dateerde reeds van 1994 en 1995! Eindelijk is er weer wat hoop voor deze soort.

Voor meer informatie: <http://www.comite-peches.fr/sturio-nl.htm>

Maak melding van incidentele vangsten en geef uw informatie door aan één van de volgende contactpersonen (stuur de meldingsstrook op, neem contact op via e-mail of bel):

Belgisch contact:

Koninklijk Belgisch Instituut
voor Natuurwetenschappen (KBIN)
BMM Oostende

Tel. 059/70.01.31 • 0477/25.90.06 • 0473/95.30.59

E-mail: dolphin@mumm.ac.be

Nederlands contact:

Stichting van de Nederlandse Visserij
Steur Project p/a Derk Jan Berends
Postbus 64, 8300 AB Emmeloord

Tel. 0527-698151 • Fax 0527-698776

E-mail: secretariaat@vissersbond.nl

Wenst uw organisatie deel te nemen aan en een contactpunt te worden voor deze communicatiecampagne, gelieve hier al uw gegevens in te vullen.

Dank voor uw medewerking

Onze partners:

SMIDDEST

STICHTING VAN DE NEDERLANDSE VISSERIJ

